

Politizacija mladine

Ob priliki zadnjega štrajka na ljubljanski univerzi je del slovenskega časopisja po starem receptu za podobne primere zopet zagnal mogočen krik in vik proti mladini, ki da jo je okužilo veliko pohujšanje in zlo: dobila je namreč veselje in voljo do politične akcije. Akademska mladina naj lepo mirno sedi v državnih erarskih klopeh, poslušaj naj predavateljevo učenost, ki prav počasi prihaja izza katedre k življenju, resno in vestno naj z modrico znanostjo dela eksperimente v seminarjih — mladina naj nikar ne polni univerzitetne avle, naj ne prireja burnih zborovanj na dvorišču, naj vendar za božjo voljo ne povzroča neprijetnega hrupa sredi mesta. Kaj boste izpovedovali svoje krvavo upravičene zahteve, kaj klicali na pozabljeno odgovornost vladajoče osebnosti, osebe in osebnice, kaj izvrševali svojo sicer od vekomaj vam naloženo dolžnost in pravico: da ravno vi, mladi in nepokvarjeni ljudje, protestirate proti krivici in nesmislu starega, eksistirajočega, tega kar je — in manifestirate za novo, bodoče, lepše in boljše, za vse tisto kar mora priti. „To je vendar politika in politika ni za vas!“

Še pred nekaj leti je bila slovenska mladina po veliki večini in po svojih najzmožnejših predstavnikih v politiki skoro nepopisan list. Vsepovsod jo je bilo mogoče zalotiti: v študijskih učilnicah, na športnih igriščih, pri flirtanju — samo ne v politiki. Če izvzamemo redke posamezne stremuhe in adepte, ki so jih starejši vzgajali za nasledstvo, v slovenski mladini do poslednjih let sploh ni bilo prave politične zavesti in zrelosti, oziroma so bile te lastnosti na sramotno nizkem nivoju.

Gros mladine je ostajal na ozkem prostoru svojega dela in študijskega zanimanja in je šel mimo najusodnejših pojavov z zaprtimi očmi, kajti ti niso bili znanstvenega marveč političnega značaja. Ni se učil ob njih, ni rasel v svoji sposobnosti, da kompliciranost problemov vedno določneje razbira, jih grupira in poenostavi ter nato ob pravem trenutku zgrabi za vrat, kar je vse znak političnega prijema stvari. Študijski sistem po eni in šport po drugi strani sta bila beg in osebna rešitev slovenske in sploh evropske mladine pred težko stvarnostjo dnevnega življenja; še v večji meri pa sta bili to dve napravi, dve duhoviti iznajdbi po načrtu, ki sta imeli namen, odvrniti maso mladine od političnih vprašanj in tako zagotoviti nekoliko ostareli vladajoči gospodi oblast brez kontrole. Tako je potekalo leto za letom in slovenska akademska mladina je bila na najbližji poti, postati in ostati „obupno nepolitična generacija.“

Včasih na prelomu dob, v zgodovinskih štadijih kakršen je naš, pridobi po zanimivem in doslednem sociološkem zakonu ravno politično udejstvovanje silno na svoji tehtnosti in ceni. Ne gledé na to, da mnogi kulturni filozofi ves moderni duhovni razvoj evropskega človeštva od renesanse dalje karakterizirajo kar naravnost kot premaknitev težišča vsega dogajanja na

politično polje, moramo prav posebno za današnje dni poudariti fundamentalno dejstvo, da ni v tem momentu velike splošne krize niti enega kompleksa problemov, celo niti enega samega drobnega vprašanja, ki bi ne bilo v svojem zadnjem smislu in vzročnosti izrazito politično. Osrednji odnos, ki ga je danes treba rešiti, je odnos človeka do človeka v družbi, posameznika do kolektiva; gre torej za človeka kot socialno, to se pravi politično bitje. Danes nam res ne pomagajo iz proklete zagate več nobena zgolj duhovna sredstva in orožja; lepe in „čiste“ filozofije čisto razumljivo ne nudijo prave opore oropani človeški kreaturi, ki je vržena v borbo za najosnovnejše pogoje svojega eksistiranja na zemlji. „Filozofi niso počeli drugega kot da so svet zmeraj različno razlagali; treba pa ga je spremeniti — to je tisto, za kar gre.“ (Karl Marx.) In za to je kot neobhodni materialni aparat nujno potrebna polna, visoko razvita politika, politika v prastarem pravem smislu besede kot tisto delovanje, ki uravnava najbistvenejše življenske stvari. S primerom bi mogli reči, da imajo danes politične akcije v svoji končni konsekvantnosti in elementarnosti značaj in pomen nekdanjih religiozних bojev; fronte se čistijo od ure do ure in še malo, pa bo življenje z vso neizprosno nujnostjo svojih velikih momentov pred vsakogar brez usmiljenja postavilo dilemo, ob kateri se končno vse prevesi na eno ali drugo stran, tisto dilemo, ki se glasi: tukaj ali tam — tretjega ni. In tedaj bodo odločali zgolj oni, ki bodo o sebi mogli reči po Luthrovo: „Tukaj stojim in drugače ne morem — bog mi pomagaj, amen!“ To se pravi biti resnično politični človek.

Poudarjamo ponovno in pozdravljamo zdravo in zelo pozitivno dejstvo, da se slovenski akademski mladini že nekaj let sèm z veliko silo drami dolgo uspavani politični čut in smisel, kar samo dokazuje, da so razmere na Slovenskem stopile v akutnejši štadij. Za vsak borbeni pojav na naši univerzi se zanimajo, so zraven zainteresirani in se udeležujejo njegovega poteka tovariši in tovarišice, ki so kdaj prej šli ob podobnem s posmehom in omaloževanjem mimo. Nič zato, če smo še vsi razcepljeni in razdeljeni v stare tabore; vse tiste vrste med mladimi, ki so budne, ki so vredne, ki štejejo — vedó že danes, kje je njihovo pravo mesto; večji in boljši del slovenske mladine stoji že danes v eni in isti slovenski fronti; ostalim prej ali slej ne bo moglo ostati drugega kot da slede. Glavno je, da je minila dezinteresiranost in indolenca, da je sama od sebe zgolj iz zgodovinske in človeške nujnosti uspela in še uspeva politizacija naše mladine. Naj stari tarnajo in nas po mili volji tožijo pred vzvišenim piedostalom stare univerzitetne device znanosti — tako tarnanje in take tožbe so že vse preveč stereotipne in se vse preveč dolgočasno ob vsakem „neprijetnem dogodku“ ponavljajo, da bi ne vedeli, odkod prihajajo in čemu: poraja jih neprestani večno isti strah, kateri izvira iz prepričanja, da se mladina, ki danes raste, vendarle res ne bo dala več tako govedarsko voditi kot je bilo običajno doslej, marveč da se pripravlja na trenutek, ko bo vzela usodo svojo in končno tudi

vsega svojega ljudstva stvarno v svoje roke, da ravna z njo neobremenjena od preteklosti na svoj način. Vse ugovarjanje, kritika in zmi-govanje z glavo, ki se je pokazalo ob priliki zadnje akcije akademske mladine od določene strani, je bilo pač preveč naivno in prozorno, da ne bi tudi slepec videl skozi to lažno skrb za „blagor mladine“ skritega in vendar preočitega namena: odmamiti mladino z njenega pravega mesta, zamegliti ji pogled na njeno edino pot, pravico in dolžnost. Vsako odvrčanje mladine od samo-stojnega političnega dela danes ta dan je anahronizem in temeljito odveč.

V času, ko se odnosi polagoma ostrijo v skrajnost in ko od leta do leta vedno jasneje spoznavamo ves kompaktni obseg v zadnji instanci izrazito poli-tičnih problemov tega stoletja, v tem času moramo postati poli-tična generacija. Kajli zárava in krepka mladina se zbira zmeraj tam, kjer leži ključ k največjim usodnim vprašanjem in nalogam njene dobe.

Bogomil Fatur.

Kamenje

Joža Šeligo

Vsak kamen bo spomin na ta čas.
Ljubezen, ki je spremljala naju,
je v zimi dehtela ko v maju,
pomlad je zacvela, prišel je mrz.

Zadihaj, ljubica meglice v tráve
obváruj z dušo gole dobráve.

Naprej le naprej po stari poti.
Pomladi ne bo več
kamenje na cesti
mi bo hitelo napróti.

O sodobni slovenski liriki

Bogomil Fatur

II. Provinca ekspresionizma.

Ekspresionizem se današnjemu pogledu razodeva kot pojav, ki je po svoji človeški in umetnostni vsebini simptom tiste socialne in moralne krize, katere materialna posledica je celokupni kompleks svetovne vojne, katero je ekspresionizem kot nova literarna smer čisto razumljivo kronološko še prehitel in se pričel javljati že pred njenim izbruhom. Ekspresio-nizem je odsev poloma evropskega meščanskega sveta v prvih decenijah tega stoletja, je paralelen proces takratnemu miselnemu naporu zapadnega duha, tistemu naporu, ki je hotel zgraditi svet svoje logike in psihologije mimo konkretnega stanja stvari; je reakcija na neposredno krvavo in prokleta resničnost; je kasneje izraz studa in obupa nad to resničnostjo; je